

29. jún 2017

Neistota pri korporátnej dani

Prognóza daňových a odvodových príjmov na roky 2016 až 2020 (jún 2017)

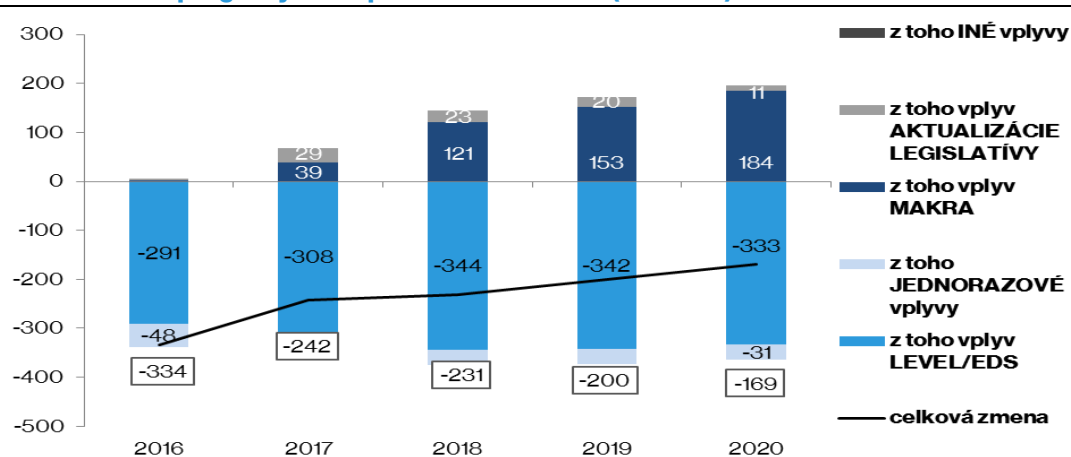
Jaroslav Bukovina, Jana Palkovičová

Kým priaznivý vývoj ekonomiky, najmä trhu práce a stabilizácia úspešnosti výberu DPH zvyšujú daňové a odvodové príjmy, protichodne aktuálnu prognózu ovplyvňuje hlavne vývoj korporátnej dane. Na horizonte rokov 2017 až 2020 preto znižujeme odhad daňových a odvodových príjmov v rozpätí od 169 do 242 mil. eur (-0,17 až -0,29 % HDP). Nižší výber firemnej dane je výsledkom poklesu zisku firiem podľa spracovaných daňových priznaní a viacerých jednorazových pozitívnych vplyvov v roku 2015, ktoré pomýlili pôvodnú prognózu na rok 2016.

Nižšie príjmy z daní na horizonte 2017 až 2020

Na základe v súčasnosti dostupných informácií o výbere daní a odvodov a aktuálnej makroekonomickej prognózy **znižujeme odhad daňových a odvodových príjmov¹ v rokoch 2017 až 2020 o 169 až 242 mil. eur** (Graf 1). Hlavne z dôvodu medziročného poklesu priznanej daňovej povinnosti zo spracovaných daňových priznaní DPPO revidujeme aj odhad daňových príjmov za vlaňajší rok o -334 mil. eur². Veľkú mieru neistoty aktuálnej prognózy firemnej dane však nateraz spôsobuje početné množstvo subjektov s odkladom daňových priznaní do konca júna a septembra tohto roku. Neočakávaný vývoj korporátnej dane na horizonte prognózy kompenzuje pozitívny vývoj makroekonomickeho prostredia, obzvlášť trhu práce a domáceho dopytu.

Graf 1: Zmena prognózy daní oproti februáru 2017³ (v mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

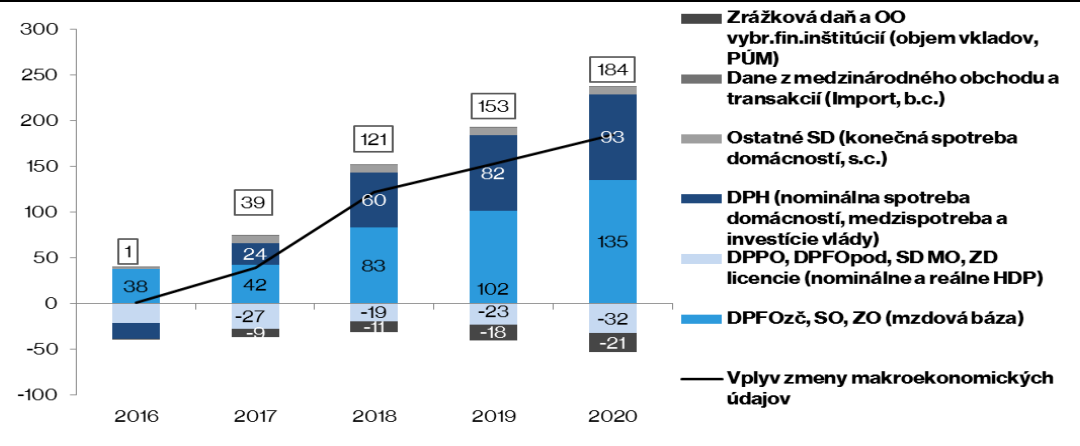
Trh práce a domáci dopyt ako pozitívne faktory

Najnovší odhad vývoja ekonomiky prispieva k aktualizácii daňových príjmov pozitívne (Graf 2). **Pokračujúci rast trhu práce** sa premieta do zvýšenia odhadu daní a odvodov z práce na celom horizonte prognózy. **Rastúca spotreba domácností** zvyšuje odhad DPH, ktorú priaznivo ovplyvňuje aj očakávaný vývoj investícií a medzispotreby verejnej správy na konci prognózy. Nižšie úrokové miery a pomalší rast vkladov pôsobia negatívne na výnos zrážkovej dane a bankového odvodu.

¹ Ďalej len daňových príjmov.

² Rozdiel oproti aprílovej notifikácii Eurostatu zodpovedá úrovni 299 mil. eur (0,37 % HDP), z toho DPPO predstavuje 285 mil. eur (0,35 % HDP).

Graf 2: Vplyv makroekonomickej prognózy na odhad daní⁴ (v mil. eur)

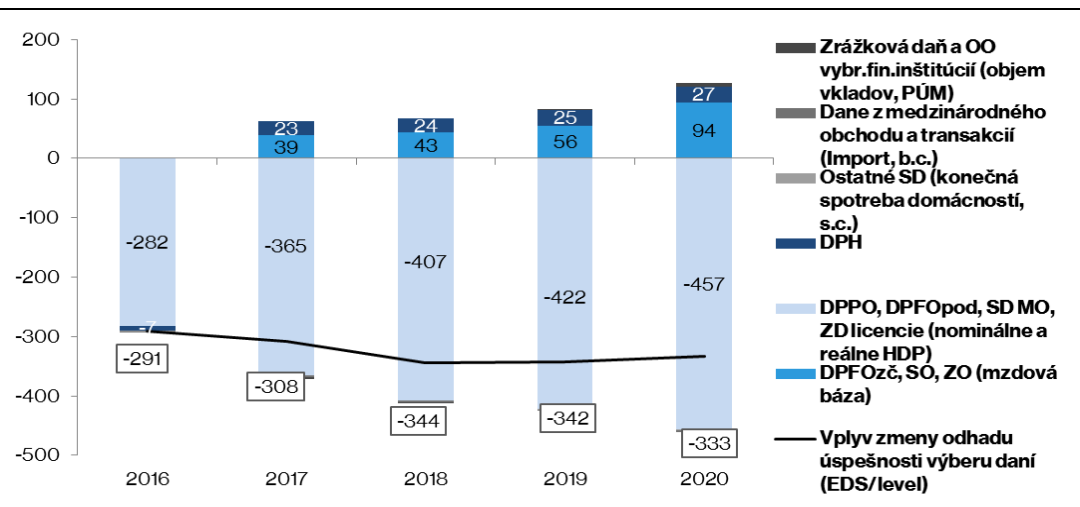

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Prekvapenie vo vývoji firemnej dane

Úspešnosť výberu daní (Graf 3) ovplyvňuje neočakávane nižší výber firemnej dane. Vývoj efektívnej daňovej sadzby (EDS) reflektuje pokles daňovej povinnosti firiem v spracovaných daňových priznaniach. Tie indikujú rozdielny vývoj ziskovosti v porovnaní s oficiálne publikovanými údajmi podľa ŠU SR⁵. Na aktuálny výnos firemnej dane v roku 2015 navyše vplývalo aj viacero jednorazových efektov, ktoré nadhodnotili odhad DPPO pre rok 2016 (BOX 1). Rast úspešnosti výberu **očakávame pri dani z príjmov a odvodoch pracujúcich**, v prípade DPH predpokladáme udržanie aktuálnej úspešnosti výberu.

Graf 3: Vplyv zmeny odhadu úspešnosti výberu (EDS) na prognózu daní (v mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Kumulácia neočakávaných faktorov znižuje odhad DPPO

Rast ziskovosti korporátneho sektora za rok 2016 (6 %) reportovaný Štatistickým úradom Slovenskej republiky (ŠU SR) prekonal očakávania z februárovej prognózy (5 %)⁶, čo by nabádalo na zvýšenie odhadu korporátnej dane. **Skutočné vyrovnanie dane** za rok 2016, plynúce v januári až máji 2017, **však bolo o 155 mil. eur nižšie** v porovnaní s februárovou prognózou. Rozdiel medzi predpokladom o vývoji ziskovosti a daňovou povinnosťou sme preskúmali na úrovni spracovaných individuálnych daňových priznaní (DP), ktoré okrem iného indikujú **aj neintuitívny pokles ziskovosti firiem v roku 2016** (BOX 1).

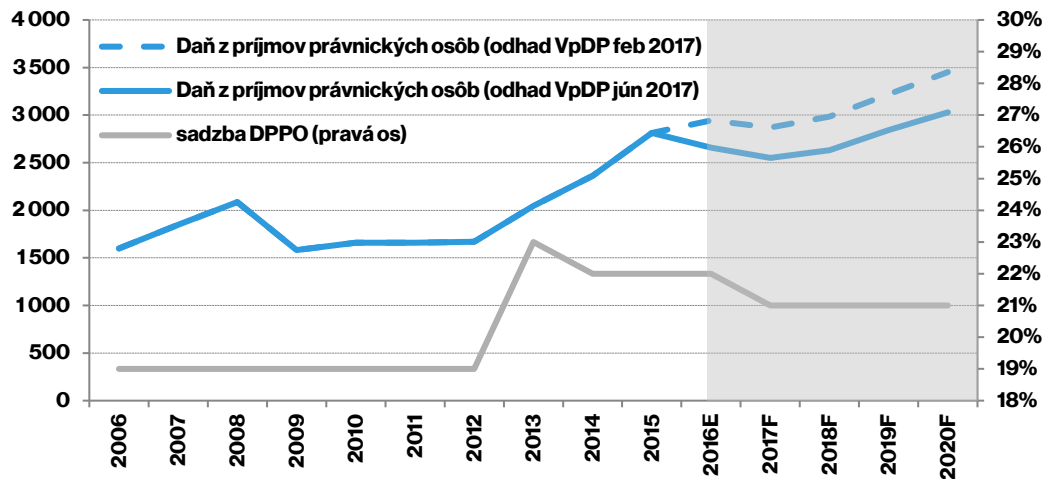
⁴ Dane sú zaradené do jednotlivých kategórií podľa toho, ktorý makroekonomický agregát má na ne najvýraznejší vplyv. SD = spotrebné dane, DPFOpod = DPFO podnikanie, DPFOzč = DPFO závislá činnosť, SD MO = spotrebná daň z minerálnych olejov, SO = sociálne odvody, ZO = zdravotné odvody.

⁵ Ziskovosť v 2016 podľa ŠU SR rástla o 6 %, spracované daňové priznania naznačujú pokles zisku o 4,4 %.

⁶ Očistená ziskovosť (upravená o jednorazové faktory irelevantné pre daňovú povinnosť) bola vo februári 2017 očakávaná na úrovni 10,1 %. Skutočná očistená ziskovosť dosiahla úroveň 11,2 %.

Značnú mieru neistoty do odhadu korporátnej dane za rok 2016 vnášajú početné odklady daňových priznaní⁷, kde v súčasnosti nemáme žiadne indikácie o ich daňovej povinnosti a preto až **septembrová prognóza daní bude výrazne spoľahlivejšia**. Na základe poznania zanalyzovaných spracovaných DP, informácii FS SR o predpokladanej zaplatenej dane najväčšími daňovými subjektmi (VDS) a predpokladu pozitívnejšieho zúčtovania v prípade firiem s odloženými DP znižujeme aktuálny výnos dane v roku 2016 o 285 mil. eur, ktorý prenášame aj do ďalších rokov.

Graf 4: Aktualizácia vývoja DPPPO (ESA2010, v mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

BOX 1: Čo pomýlilo prognózu korporátnej dane? (analýza spracovaných DP)

Prognózu korporátnej dane pomýlil protichodný vývoj ziskovosti v daňových priznaniach voči údajom Štatistického úradu SR, pozitívne jednorazové faktory v roku 2015 neopakujúce sa v roku 2016 a transformácia stratových firiem na ziskové a naopak. Späťne hodnotíme, že „eurofondový“ rok 2015 bol oveľa daňovo výživnejší než sme čakali a jeho jednorazovosť umocnili aj legislatívne zmeny zamerané na zlepšenie platobnej disciplíny v ekonomike. Údaje z odvetvia priemyslu v roku 2016 navyše indikujú zvýšenú investičnú aktivitu, čo je pozitívnym rizikom pre odhad dane do ďalších rokov. Spresnenie vplyvu jednotlivých faktorov na výnos firemnej dane bude súčasťou nadchádzajúcich prognóz.

Zníženie aktuálneho daňového výnosu o 285 mil. eur za rok 2016 je v kontexte aktuálneho rastu ekonomiky (3,3 %) a rastúcej evidovanej ziskovosti firiem negatívnym prekvapením. Konkrétne, medziročný rast ziskovosti na základe kvartálnych údajov ŠÚ SR za rok 2016⁸ dosiahol 6 %⁹ z toho 36,6 % vo finančnom a 1,1 % v nefinančnom sektore. Uvedené kvartálne údaje zvyknú byť spätne finalizované a revidované koncom júna nasledujúceho roka.

Prognóza korporátnej dane na aktuálny rok používa ako faktor určujúci najbližší vývoj firemnej dane vývoj evidovanej agregovanej ziskovosti na základe kvartálnych údajov ŠÚ SR. Ide o logický prvok nakoľko firemná daň sa platí zo zisku a navyše priebežne zverejňované údaje o ziskovosti už v sebe obsahujú potenciálnu optimalizáciu subjektov. Používaný prístup má však tri hlavné slabiny:

⁷ Za zdaňovacie obdobie (ZO) 2014 o odklad podania daňového priznania do konca júna požiadalo cca 71 tis. subjektov, za ZO roku 2015 cca 83 tis. subjektov a za ZO roku 2016 cca 86 tis. subjektov.

⁸ Zdrojom dát je Štatistický úrad Slovenskej republiky. Dostupné na [webe](#) Národnej banky Slovenska.

⁹ Neočistený o jednorazové vplyvy, po ich očistení rast ziskovosti zodpovedá 11 %, z čoho nefinančný sektor rastie 6,8 % a rast finančného vo výške 36,6 % sa nemení.

- **k rastu ziskovosti môže dochádzať aj vďaka poklesu straty**, pričom zo straty sa daň neplatí, len zo zisku (tzn. že pre aktuálnu daňovú povinnosť je irelevantné, či subjekt dosiahne stratu 100 alebo 1000 eur, daňová povinnosť je vždy nula, no uvedená skutočnosť ovplyvňuje agregátnu ziskovosť).
- výsledok hospodárenia (HV) sa pre účely dani z príjmu upravuje navyše o **pripočítateľné a odpočítateľné položky** (t. j. zohľadňujú sa nedaňové výdavky a nezdanené príjmy).
- základ dane sa upravuje o **straty z minulých rokov**, čo v prípade zmeny štruktúry daňovníkov medzi rokmi, kedy dochádza k výraznejšiemu prechodu stratových subjektov do ziskových spôsobuje nadhodnotenie odhadu (v plnej miere sa výsledok týchto firiem prejaví v raste ziskovosti, no nie lineárne v zaplatenej dani, keďže si voči uvedeným ziskom uplatnia straty z minulých rokov).

Z uvedeného dôvodu, pravidelne monitorujeme aj priebežný vývoj objemu strát a ziskov u najväčších subjektov v ekonomike, ktoré sú k dispozícii.

Najvýznamnejší faktor, ktorý pomýlil prognózu je ziskovosť:

Dôvody medziročného poklesu zaplatenej dane sme analyzovali na spracovaných daňových priznaniach 138 140 firiem¹⁰ (Tabuľka 1). Hospodársky výsledok analyzovanej vzorky medziročne klesol o 4,4 %, čo je v protiklade s evidovaným rastom ziskovosti podľa ŠÚ SR za celú ekonomiku o 6 %, základným predpokladom prognózy DPPO. V súčasnosti nám nie je zrejmé, prečo dochádza k uvedenému protichodnému vývoju.

Keďže daň sa platí len zo zisku (nie zo straty), je dôležité sledovať reportovaný zisk firiem s kladným HV, neovplyvnený stratovými subjektami. Ten medziročne poklesol o 2,2 % a prislúchajúca zaplatená daňová povinnosť až o 10,4 % (o 142 mil. eur, Tabuľka 1).

Transformácia stratových spoločností na ziskové a opačne medziročne znižuje zaplatenú daň o ďalších 31 mil. eur z dôvodu uplatnenia ich daňovej straty z minulých rokov, ktorá limituje plné premietnutie rastu zisku do daňovej povinnosti.

Tabuľka 1: Vývoj ziskovosti (HV) a zaplatenej dane (mil. eur)

Zdaňovacie obdobie	HV(+)		HV(-)		HV 2015 (-) HV 2016 (+)		HV 2015 (+) HV 2016 (-)		HV Spolu	
	HV	Daň	HV	Daň	HV	Daň	HV	Daň	HV	Daň
2015	6 733	1 360	-1288	28	-572	26	605	82	5 478	1 496
2016	6 588	1 218	-1372	26	598	55	-579	22	5 235	1 321
y-o-y	-2,2 %	-10,4 %	6,4 %	-6,5 %	204 %	129 %	-196 %	-73,4 %	-4,4 %	-11,6 %
Počet subjektov	69 532		33 882		18 166		16 560		138 140	

Zdroj: individuálne daňové priznania DPPO, výpočty IFP

Prognózu dane pomýlili aj jednorazové faktory, ktoré pozitívne ovplyvnili rok 2015, na rok 2016 však už pôsobili negatívne:

Výraznejší pokles daňovej povinnosti (-10,4 %) v porovnaní s poklesom zisku (-2,2 %), t.j. kladným výsledkom hospodárenia vysvetľuje kombinácia jednorazových vplyvov na úrovni pripočítateľných a odpočítateľných položiek upravujúcich kladný výsledok hospodárenia na základ dane (Tabuľka 2). V roku 2015 bol u spracovaných 138 tis. subjektov výsledok hospodárenia „dodatočne“ spolu navýšený o 782 mil. eur. Naopak výsledok hospodárenia v roku 2016 bol znížený o -12 mil. eur (-102 %).

¹⁰ Firmy, ktoré v zdaňovacom období 2016 podali daňové priznanie do 16.6.2017 a ktoré zároveň podali daňové priznanie v zdaňovacom období 2015. Zodpovedá niečo vyše 60 % firiem, ktoré avizovali podanie DP v 2016.

Tabuľka 2: Vývoj pripočítateľných a odpočítateľných položiek¹¹ (mil. eur)

Zdaňovacie obdobie	Súčet položiek zvyšujúcich HV	Súčet položiek znižujúcich HV	Saldo (+/-)
2015	11373	10591	782
2016	11632	11645	-12
y-o-y	2,3%	10%	-102%

Zdroj: individuálne daňové priznania DPPPO, výpočty IFP

Rast odpočítateľných položiek v roku 2016, ktoré boli v roku 2015 jednorazovo pripočítateľné je kombináciou viacerých faktorov:

- 1) **Vybrané náklady** (na sprostredkovanie, provízie, odplaty za využitie nehmotného majetku alebo výdavky za poradenské a právne služby) **sa od roku 2015** s cieľom zlepšenia platobnej disciplíny **považujú za daňovo uznateľné až po ich zaplatení**. V roku 2015 boli tieto náklady po prvýkrát neuznané za daňový výdavok. Po zaplatení v roku 2016 figurujú ako daňový výdavok. Nárast objemu uvedených nákladov na 145 mil. eur (rast o 353 % medziročne) sledujeme naprieč všetkými sektormi.

Tabuľka 3: Vývoj daňových a nedaňových výdavkov uznateľných po zaplatení (mil. eur)

Zdaňovacie obdobie	Sumy, ktoré neboli zaplatené v zdaňovacom období	Sumy, ktoré boli zaplatené v zdaňovacom období (ZO)	Sumy uplatnené ako daňové výdavky
2014	60	36	60
2015	174	32	32
2016	211	145	145

Zdroj: individuálne daňové priznania DPPPO, výpočty IFP

- 2) Rovnako sa s účinnosťou od 1.1.2015 za daňovo uznaný výdavok **nepovažuje tvorba rezervy na nevyfakturované dodávky a služby**, zostavenie, overenie, zverejnenie účtovnej závierky a výročnej správy a na zostavenie daňového priznania.
- 3) Nárast objemu prijatých dividend v bankovom sektore, ktoré zvyšujú výsledok hospodárenia ale dlhodobo, od roku 2004, na úrovni právnických osôb nepodliehajú zdaneniu (dividendy nie sú predmetom dane)

Navyše v roku 2016 odvetvie priemyslu vykázalo 37 % nárast rozdielu daňových odpisov nad účtovnými (73 mil. eur), ktorý možno vysvetliť len medziročným zvýšením obstarávania. To môže predznamenávať zvyšovanie výrobných kapacít v ďalšom období a predstavuje pozitívne riziko pre odhad dane do ďalších rokov.

Udržanie úspešnosti výberu DPH

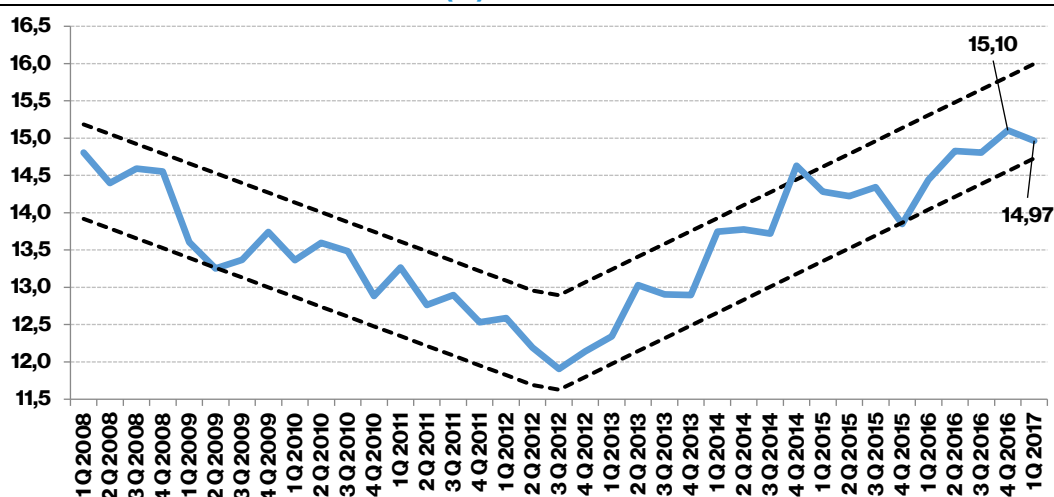
Výber **DPH** kopíruje vývoj tržieb vo vybraných odvetviach. Dlhodobý trend úspešnosti výberu DPH naďalej rastie, i keď v poslednom štvrťroku mierne spomalil. Nárast výnosu DPH podporený akcelerujúcou spotrebou domácností je čiastočne tlmený nižšími vládnymi investíciami a medzispotrebou v krátkodobom horizonte, na konci už pozitívne prispievajú všetky makroekonomické faktory. Prognóza na roky 2018 až 2020 predpokladá udržanie úspešnosti výberu dane na úrovni odhadu roku 2017, ktorý zodpovedá poslednému známemu kvartálu.¹²

¹¹ Očistené o vybrané subjekty u ktorých pripočítateľné a odpočítateľné položky obsahovali „neobvyklé“ hodnoty „deformujúce“ pozorovaný vývoj na úrovni ekonomiky.

¹² V prípade rastúcej úspešnosti DPH predpokladáme jej vývoj na horizonte prognózy v súlade s priemerom EDS za posledné dva kvartály, naopak v prípade poklesu na úrovni EDS posledného kvartálu.

Graf 5: Efektívna daňová sadzba DPH (%)

zdroj: IFP, UložiskoIFP

Trh práce naďalej ťahá vývoj odvodov

Výnos **sociálnych a zdravotných odvodov** rástol v 1. štvrtroku 2017 mierne rýchlejšie ako ich daňová základňa, mzdová báza. Lepšie plnenie a pozitívnejší vývoj na trhu práce sa premietajú do **zvýšeného výnosu sociálnych aj zdravotných odvodov pracujúcich (EAO) na celom horizonte prognózy¹³**.

Prijmy zo **spotrebnej dane z tabakových výrobkov** upravujeme najmä z dôvodu aktualizácie odhadu vplyvu legislatívnej zmeny (BOX 2). Vo výnose v roku 2017 sa navyše jednorazovo premietne aj likvidácia starých zásob cigariet (cca -3,3 mil. eur). Ostatné spotrebné dane sa vyvíjajú približne v súlade s februárovým odhadom.

BOX 2: Preferenčné zdanenie v praxi - vplyv úpravy zdanenia cigár a cigariet

Oblubu tabakovej náhrady v podobe cigár *Gullivers* v rokoch 2011 až 2015 vysvetľuje jej preferenčné zdanenie, ktoré bolo 7 krát nižšie ako zdanenie tabaku. Výsledkom bola len nepatrne zdanená spotreba, ktorú sme exportovali mimo našich hraníc.

S účinnosťou od 1. januára 2016 s cieľom zníženia optimalizácie daňovej povinnosti na spotrebnej dani z tabaku došlo k úprave zdaňovania cigár a cigariet z počtu kusov na hmotnosť v kg. K zosúladeniu sadzby dane sa pristúpilo z dôvodu rastúceho záujmu zo strany spotrebiteľov o cigary *Gullivers*, ktoré boli náhradou za iné formy tabakových výrobkov a predstavovali spôsob ako znižovať daňovú povinnosť.

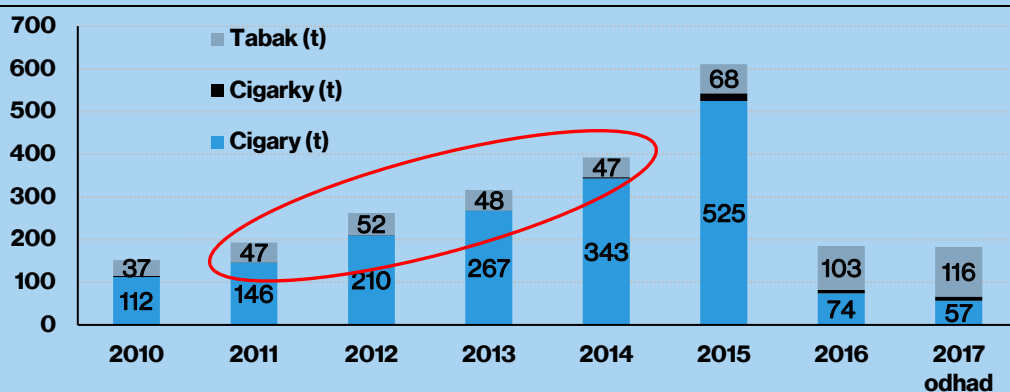
V roku 2014 mohli tvoriť *Gullivers* až 70 % všetkých cigár uvedených do obehu. Spotrebná daň vzrástla u cigár o viac ako 600 % a u cigariet o viac ako 100 %. Rozpočet na základe pôvodných odhadov IFP založených na spotrebe a správaní subjektov v roku 2014 uvažoval s vplyvom na úrovni 21,1 mil. eur ročne od roku 2017 (s vplyvom na rok 2016 sa kvôli umožneniu dopredaja do konca roka nepočítalo).

Pôvodný prepočet sa opiera o údaje z roku 2014, kedy sa uvoľnilo do obehu 346 ton cigár a cigariet. Takéto množstvo sa však v roku 2017 na základe údajov za rok 2016 a priebežných údajov v roku 2017 o uvoľňovaní náhrad tabakových výrobkov (Graf 6) už do obehu neuvolní. Predpokladáme, že v rokoch 2011 až 2015 sa vďaka veľmi nízkemu zdaneniu cigár, tabak z *Gullivers* vyvážal do zahraničia (cca 210 ton tabaku z *Gullivers*) a nezodpovedal skutočnej domácej spotrebe.

¹³ Zvýšený výnos z aktualizácie júnového VpDP už zahŕňa aj aktualizáciu vplyvu odvodovej odpočítateľnej položky z rastúceho trhu práce (vyšší počet pracujúcich, ktorí si uplatnia OOP).

Graf 6: Vývoj uvoľňovania cigár, cigariet a tabaku do obehu v rokoch 2010 až 2017

zdroj: IFP, UložiskoIFP

Napriek menšiemu množstvu cigár a cigariet „spotrebovaných“ v roku 2017 oproti roku 2014, dnes vyberáme na spotrebnej dani z cigár a cigariet viac, no menej než sme čakali. Dôvodom je, že sme pôvodne predpokladali, že uvedený nárast objemu spotreby tabaku v rokoch 2011 až 2014 súvisel so substitúciou spotreby cigariet. Po zrušení preferenčného zdanenia tabaku v *Gulliversoch* došlo aj k zvýšeniu domácej spotreby tabaku. Aktualizovaný vplyv zmeny zdaňovania cigár a cigariet, aj po zohľadnení zvýšenia spotreby tabaku, zodpovedá 6,5 mil. eur, tzn. pokles o 14,6 mil. eur oproti pôvodnému odhadu.

Tabuľka 4: Výpočet vplyvu zmeny zdaňovania cigár a cigariet na daňové príjmy VS

	M.j.	2014	2015	2016	2017 (1-3)	2017 F	Rozdiel
Množstvo spolu (tabak, cigary, cigarky)	t	393	611	185	53	182	-210
Výnos (zdaňovanie v ks)	mil. eur	3,5	5,8	1,0	0,2	0,9	-2,6
Výnos (zdaňovanie v kg)	mil. eur	24,6	38,6	5,8	1,1	4,7	-19,9
Rozdiel vo výnose (kg – ks)	mil. eur	21,1	32,8	4,8	0,9	3,8	-17,3
Výnos SD z tabaku	mil. eur	3,3	4,8	7,3	2,7	8,5	2,7*

* časť pripadajúca vyššej spotrebe tabaku, nie vyššej sadzbe od 1.2.2017 a súvisiacemu predzásobeniu
Poznámka: Výpočet predpokladá priemernú hmotnosť cigarky 2,3 g, cigary 7,8 g.

Ministerstvo financií SR v súlade s ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti aktualizovalo a zverejňuje prognózy daňových a odvodových príjmov. Tieto prognózy boli prerokované na zasadnutí **Výboru pre daňové prognózy (VpDP) 26. júna 2017**. **KRRZ, NBS, Infostat, SISP, ČSOB, Tatrabanka a UniCreditBank označili prognózu za realistickú.**

Viac o daňových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇒ [daňové prognózy](#).

Detailné údaje o vývoji jednotlivých daňových príjmoch na horizonte prognózy ako aj rozbitie príspevkov jednotlivých faktorov k aktualizácii prognózy, či podkladové údaje k jednotlivým dátam v komentári sú k dispozícii na [UložiskuIFP](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.